

Děravý Temelín*(črk)*

Státní úřad pro jadernou bezpečnost

PRAHA – Jak doložily fotografie propašované na jaře z Jaderné elektrárny Temelín, prvnímu bloku hrozí zrezivění dřív, než bude kolaudačním řízením vpuštěn do bezpečného provozu. Odvolací orgány teď v červenci ve dvou kolaudačních rozhodnutích potřebných pro první reaktorový blok našly takové chyby, že musely řízení vrátit na začátek. A zatímco vypulírováním rzi či zbytků vyteklé kyseliny borité se podařilo uklidnit část kritiků z regionálních listů, v souvislosti s kolaudací byla odhalena mnohem závažnější vada: nefunguje automatická izolace kontejnmentu (pozn. red. – speciálního betonového pláště) a průchodky kabelů, potrubí proto netěsní. Kdyby se v reaktorové části něco stalo, museli by kontejnment obíhat pracovníci elektrárny, aby zašpuntovali všechny otvory, jimiž by se do okolního prostředí šířilo radioaktivní zamoření. Jak by to ti zaměstnanci dělali bez újmy na zdraví, nikdo nevysvětlil. Nápravu slibuje vedení elektrárny odstranit až v roce 2008. Letitým velkým problémem obou reaktorů je deformace palivových článků. Kvůli ní nevyrobil Temelín po několik dní minulého týdne ani kilowatthodinu, protože první blok musel být kvůli výměně paliva odstaven o čtyři měsíce dřív, a to v době, kdy kvůli stejnému riziku probíhaly na druhém bloku pravidelné zkoušky regulačních orgánů. Zborčené palivo totiž brání průniku regulačních tyčí, jež mají v případě náhlé potřeby zastavit probíhající štěpnou reakci. Jejich nefunkčnost, v zaznamenaném případě se jich z 61 podařilo zasunout jen devět, si vynutila krizové zastavení reaktoru, přestože tyto poruchy vycházejí z jaderné technologie, která jediná má od Státního úřadu jaderné bezpečnosti povolení k trvalému provozu.

Obě kolaudační rozhodnutí pro stavební část prvního bloku, která plní funkci ochrannou a jaderně bezpečnostní, stále scházejí. Stavební úřady, které je vydávají, totiž musejí posuzovat nejen pevnost stavby, ale i to, zda stavba a technologie tvoří funkční celek. To ale především kvůli dvěma vyjmenovaným závadám neplatí. Následkem deformace palivových článků by dokonce mohla prasknout tlaková nádoba, vzniknout nekontrolovatelná štěpná reakce s únikem roztaveného paliva mimo kontejnment nebo by se mohlo vytvořit velké množství radioaktivních plynů, které by bylo třeba z aktivní zóny odvádět. Ačkoli dosavadní zkušební provoz prvního bloku provázejí vážné nedostatky, zrušení vydaných kolaudačních rozhodnutí proběhlo na základě procesních pochybení. Úřady první instance rozhodovaly, aniž měly k dispozici dokumentaci týkající se záměny paliva. Nevadilo jim, že při schvalování scházelo 83 důležitých dokumentů, na což upozornilo odvolání občanských sdružení V havarijní zóně Jaderné elektrárny Temelín, Jihočeských matek či sdružení Calla. Odvolací orgány tato odvolání ještě doplnily a zpřesnily.

Bude zřejmě obtížné odstranit poruchy do konce roku, kdy končí roční prodloužení zkušebního provozu, na jehož vydání je navíc podána žaloba. Ve stejnou dobu končí i povolení zkušebního provozu pro druhý blok a dosud nebylo účastníkům řízení sděleno zahájení kolaudačního řízení. Temelín čeká půlrok dramatických řízení a hrozí, že neregulérní zkušební provoz bude prodloužen o další rok.

Foto popis| ELEKTRÁRNA – PARTYZÁN. Už třetím rokem funguje Temelín bez kolaudačního povolení, jeho části rezivějí kvůli únikům kyseliny borité.

Foto autor| FOTO: European Community, Martin Pinkas, archiv